

Troskongregationen

Läromässig notifikation gällande vissa aspekter av evangelisation

1. Introduktion

1. Jesus Kristus sändes av Fadern för att förkunna evangeliet och kalla alla människor till omvändelse och tro (Mk 1:14-15). Efter sin uppståndelse anförtrorde han uppdraget att missionera åt apostlarna (Matt 28:19-20; Mark 16:15; Lukas 24; 4-7; Apost 1:3): »Så som Fadern har sänt mig, sänder jag er« (Joh 20:21, 17:18). Genom Kyrkan, vill Kristus vara närvarande i varje historisk epok, på varje plats på jorden och i varje sektor av samhället, för att nå alla människor, så att det må bli en hjord och en herde (Joh 10:16): »Gå ut överallt i världen och förkunna evangeliet för hela skapelsen. Den som tror och blir döpt skall räddas, men den som inte tror skall bli dömd » (Mark 16: 15-16).

Apostlarna »drivna av Anden, inbjöd alla att förändra sina liv, att bli omvända och låta döpa sig«¹, eftersom »pilgrimskyrkan är nödvändig för frälsningen«². Det är samme Herre Jesus Kristus som, närvarande i Kyrkan, går före dem som evangeliserar, följer deras arbete, deltar i det, och gör så att deras arbete bär frukt; det som skedde i början av kristendomens historia fortsätter genom alla tider.

I början av det tredje millenniet fortsätter den kallelse som Petrus och hans bror Andreas, liksom de övriga första apostlarna, fick av Jesus att ljuda genom världen; »ro ut på djupt vatten och lägg ut näten där« (Luk 5:4).³ Och efter miraklet med den enorma fiskfångsten, uppenbarade Herren för Petrus att han skulle bli »en människofiskare« (Luk 5:10).

2. Termen *evangelisation* har många innebörder.⁴ I vid mening handlar det om Kyrkans hela sändningsuppdrag: hela hennes liv består i att bedriva en *traditio Evangelii*, dvs att förkunna och förmedla evangeliet, som är »en Guds kraft som räddar var och en som tror« (Rom 1:16) och som, till sitt centrala väsen, är identisk med Jesus Kristus själv (Jfr 1 Kor 1:24). Förstådd på detta sätt, gäller evangelisationen hela mänskligheten. I vilket fall innebär *att evangelisera* inte enbart att förkunna en

¹ Johannes Paulus II, Encyklikan *Redemptoris missio* (7 december 1990)

² Andra Vatikankonciliet, Dogmatiska konstitutionen *Lumen gentium*, 14; Dekretet *Ad gentes*, 7; Dekretet *Unitatis redintegratio*, 3. Denna lära motsäger inte den universella frälsningsviljan hos Gud, som » som vill att alla människor skall räddas och komma till insikt om sanningen«; därför »är det nödvändigt att knyta samma dessa båda sanningar, nämligen, den reella möjligheten till frälsning för hela mänskligheten i Kristus och nödvändigheten av Kyrkan för frälsningen« (Johannes Paulus II, Encyklikan *Redemptoris missio*.)

³ Jfr Johannes Paulus II, Apostoliskt brev *Novo millennio ineunte* (6 januari 2001),

⁴ Jfr Paulus VI, Apostoliska uppmaningen *Evangelii nuntiandi* (8 december 1975)

lära, utan att man genom sina egna ord och handlingar förkunnar Jesus Kristus och att göra sig själv till ett instrument för hans närvaro och handlande i världen.

»Alla människor har rätt att höra 'de glada nyheterna' om den Gud som uppenbarar sig och ger sig själv i Kristus, så att var och en till fullo kan leva hans eller hennes rätta kallelse.⁵ Det är en rättighet som Herren själv skänker till varje människa, så att alla män och kvinnor blir i stånd att helt och fullt instämma med den helige Paulus: Jesus Kristus »har älskat mig och offrat sig för mig« (Gal 2:20). Denna rätt innebär en motsvarande plikt att evangelisera: »Ty att jag sprider evangeliet är inget att vara stolt över, jag är ju tvungen till det. Ve mig om jag inte förkunnar evangeliet!« (1 Kor 9:16; Jfr. Rom 10:14). Detta visar att det är uppenbart att alla Kyrkans handlingar har en avgörande evangeliserande dimension och att den aldrig får lämna där hän uppdraget att hjälpa alla människor att möta Kristus i tro, vilket är evangelisationens primära mål; »sociala frågor och evangeliet är oskiljaktiga. När vi endast ger människor kunskap, förmåga, tekniskt kompetens och redskap, ger vi dem inte tillräckligt«. ⁶

3. Emellertid råder idag en växande förvirring som leder till att många inte lyssnar till, eller följer Herrens missionsbefallning (Jfr Matt 28:19). Ofta hävdas att varje försök att övertyga andra i religiösa frågor är att begränsa deras frihet. Ur detta perspektiv skulle det endast vara legitimt att föra fram sina egna idéer och att inbjuda människor att agera utifrån deras samvete, utan att leda samtalet över till Kristus och den katolska tron. Det räcker, säger de, att hjälpa människor att bli mer mänskliga och trogna sin egen religion; det räcker att bygga gemenskaper som strävar efter rättvisa, frihet, fred och solidaritet. Vidare, säger vissa, att Kristus inte ska förkunnas för dem som inte känner honom, inte heller ska man insistera på medlemskap i Kyrkan, eftersom det skulle vara möjligt att bli räddad utan uttrycklig kunskap om Kristus och utan formellt inlemmande i Kyrkan.

Mot bakgrund av dessa problem har Troskongregationen gjort bedömningen att det är nödvändigt att publicera följande notifikation. Detta dokument, som ska ses mot bakgrund av hela den Katolska läran om evangelisation, så som den behandlas i Paulus VI:s och Johannes Paulus II:s undervisning, är ämnad att klargöra vissa aspekter av relationen mellan Herrens missionsbefallning och respekten för samvetet och alla människors religionsfrihet. Det är en fråga som får viktiga antropologiska, ecklesiologiska och ekumeniska konsekvenser.

II. Några antropologiska konsekvenser

4. » Detta är det eviga livet: att de känner dig, den ende sanne Guden, och honom som du har sänt, Jesus Kristus« (joh 17:3). Gud har givit människan intellekt och vilja

⁵ Johannes Paulus II, Encyklikan *Redemptoris missio*, 46: Jfr Paulus VI, Apostoliska uppmaningen *Evangelii nuntiandi*, 53 och 80.

⁶ Benedikt XVI, Predikan vid utomhusmessa firad vid Neue Messe i München (10 september 2006).

så att hon fritt må söka, lära känna och älska honom. Därför är den mänskliga friheten både en tillgång och en utmaning som erbjuds henne av Gud, som har skapat henne: ett erbjudande riktat till den mänskliga personens förmåga att känna och att älska det som är gott och sant. Inget sätter människans frihet på spel så som sökandet efter det goda och det sanna, genom att inbjuda till ett slags åtagande som involverar alla grundläggande aspekter av livet. Detta gäller i synnerhet frågan om den sanning som förmedlar frälsning, inte bara som ett tankeobjekt, utan också som ett skeende som omfattar hela människan – intelligens, vilja, känslor, handlingar och framtidsplaner – när en människa håller sig till Kristus. I sökandet efter det goda och det sanna är den helige Ande redan aktiv och öppnar människans hjärta och gör det redo att välkomna evangeliets sanning, som Thomas av Aquino uttryckte det i sin berömda formulering: *omne verum a quocumque dicatur a Spiritu Sancto est.*⁷ Det är därför viktigt att bli medveten om detta Andens handlande, som skapar en öppenhet för sanningen och drar människans hjärta till sig genom att hjälpa det mänskliga intellektet att mogna både i vishet och i att överge det som står i strid med sanningen.⁸

Idag reses emellertid med en allt ökande intensitet frågan om det är legitimt att för andra presentera det som man själv håller för sant, så att de i sin tur kan bli övertygade om det. Ofta ses det som ett inskränkande av andra människors frihet. En sådan bild av mänsklig frihet, skild från dess nödvändiga referenspunkt sanningen, är ett av uttrycken för »den relativism som inte erkänner något som definitivt, och som gör det egna jaget med dess begär till ett slutgiltigt kriterium och under förespeglningen om frihet, blir till ett fängelse för var och en«.⁹ Bland de olika formerna av agnosticism och relativism i dagens tänkesätt har »en legitim pluralism av åsikter gett efter för en odifferentierad pluralism, baserad på föreställningen att alla åsikter har samma värde, vilket är ett av nutidens mest spridda symptom på bristen på tillit till sanningen. Även vissa livsåskådningar som kommer från Öst lider brist på denna tillit, förnekar sanningens unika karaktär och förutsätter att sanningen uppenbarar sig själv likvärdigt i olika läror, även om de motsäger varandra«.¹⁰ Om människan förnekar sin fundamentala förmåga till sanning, om hon blir skeptisk till sin förmåga att verkligen veta vad som är sant, slutar det med att hon förlorar det som på ett unikt sätt lockar hennes intelligens och hänför hennes hjärta.

5. I samband med detta sökande efter sanningen så lurar man sig själv om man enbart litar till sina egna strävanden och inte erkänner sitt behov av hjälp från andra. Människan »är från födelsen därför innesluten i traditioner som ger henne inte bara ett språk och en kulturell daning utan också en rad sanningar, som hon håller för sanna nästan instinktivt... Hur som helst finns i en människas liv många fler

⁷ St Thomas av Aquino, *Summa Theologiae*, I-II, f. 109, a.1. t 1: all sanning, oavsett vem som uttalar den, kommer från den helige Ande«.

⁸ Jfr Johannes Paulus II, Encyklikan *Fides et Ratio* nr 44 (14 september 1998).

⁹ Benedikt XVI, *Tal till deltagarna vid stiftskonventet i Rom om »Familjen och den kristna gemenskapen; formandet av människan och förmedlandet av tron«* (6 juni 2005).

¹⁰ Johannes Paulus II, Encyklikan *Fides et Ratio*, 5.

sanningar som helt enkelt hålls för sanna än sanningar som förvärvas genom personliga erfarenheter«. ¹¹ Behovet av att lita på den kunskap som förmedlas via ens kultur och som samlats av andra, berikar människan med sanningar som hon inte hade kunnat få på egen hand, liksom med de mellanmännsliga och sociala relationer som denna process leder till. Andlig individualism isolerar däremot personen och hindrar henne från att öppna sig i tillit för andra – både för att ta emot och för att ge det överflödande goda som berikar hennes frihet – och den sätter på spel rätten att uttrycka sina egna övertygelser och uppfattningar i samhället. ²¹

I synnerhet är den sanning som förmår kasta ljus över meningen med ens liv och ge det vägledning förvärvat genom ett tillitsfullt accepterande av de personer som kan garantera vissheten och autenticiteten i sanningen: »Det råder inget tvivel om att förmågan att anförtro sig själv och sitt liv till en annan människa och beslutet att göra det hör till de handlingar som är mest typiskt mänskliga«. ¹³ Även om det sker på ett djupare plan så hör mottagandet av uppenbarelsen, som sker genom tro, också till människans sökande efter sanningen; »lydnad i tron« (Rom 16:26; Jfr Rom 1:5, 2 Kor 10:5-6) skall skänkas åt Gud som uppenbarat sig själv. I denna trons lydnad överlåter hon sig fritt och förbehållslöst åt Gud, böjer sig med förstånd och vilja helt under honom som uppenbarar sig och instämmer av fri vilja med den av honom givna uppenbarelsen.« ¹⁴ Det Andra Vatikankonciliet tillägger, efter att ha bekräftat varje människas rätt och plikt att söka sanningen i frågor som rör religion; »Sökandet efter sanningen måste emellertid ske i respekt för människans värdighet och hennes sociala natur, nämligen genom att fritt söka, med hjälp av undervisning och ledning, kommunikation och dialog. Det är på detta vis som människor delar med sig till varandra av den sanning de funnit, eller tror sig ha funnit, så att de kan hjälpa varandra i sökandet efter sanningen«. ¹⁵ I vilket fall, sanningen »övertygar genom sin egen kraft«. ¹⁶ Därför är det inte ett oacceptabelt förhållningssätt att leda fram en människas intelligens och frihet till ett ärligt möte med Kristus och hans evangelium, utan snarare ett legitimt åtagande och en handling som kan göra mänskliga relationer mer fruktbara.

6. Evangelisation för inte bara med sig möjligheten till att berika dem som blir evangeliserade; det är också berikande för den som evangeliserar, liksom för hela Kyrkan. Till exempel blir i inkulturationsprocessen »hela Kyrkan berikad med uttryckssätt och värderingar i de olika delarna av det kristna livet... Hon lär bättre känna och uttrycka Kristi mysterium, medan hon blir motiverad till fortsatt förnyelse«. ¹⁷ Ända sedan pingstdagen, har Kyrkan manifesterat universaliteten i sin

¹¹ Ibidiem, 31. Jfr Andra Vatikankonciliet, Den pastorala konstitutionen *Gaudium et Spes*, 12.

¹² Denna rättighet har erkänts och bekräftats också i FN:s *Deklarationen om de mänskliga rättigheterna* 1948 (art. 18-19).

¹³ Johannes Paulus II, Encyklikan *Fides et ratio*, 33.

¹⁴ Andra Vatikankonciliet, Dogmatiska konstitutionen *Dei Verbum*, 5. Det kristna livets källor (1987)

¹⁵ Andra Vatikankonciliet, Deklarationen *Dignitatis humanae*, 3

¹⁶ Ibid, 1.

¹⁷ Johannes Paulus II, Encyklikan *Redemptoris missio*, 52

mission, och välkomnar i Kristus den oräkneliga rikedom av människor i alla tider och på alla platser i människans historia.¹⁸ Bortom sitt mångfacetterade antropologiska värde, kan varje möte med en annan människa eller kultur uppenbara potentiella aspekter av evangeliet som hittills inte kommit till fullt uttryck och som kommer att berika det kristna livet och Kyrkan. Tack vare denna dynamik leder »traditionen, som kommer från apostlarna till att Kyrkan med hjälp av den helige Ande utvecklas«. ⁹₁

Det är verkligen den helige Ande som, genom att ha varit verksam vid inkarnationen av Jesus Kristus i den saliga Jungfrun Marias moderliv, ger liv åt Kyrkans moderliga handlande i evangeliseringen av olika kulturer. Även om evangeliet är oberoende av alla kulturer, har det kapacitet att genomsyra alla kulturer, utan att evangeliet någonsin blir underordnat någon kultur.²⁰ I denna bemärkelse är den helige Ande också den väsentligaste drivkraften i inkultureringen av evangeliet. På ett fruktbart sätt leder Anden dialogen mellan Guds Ord, uppenbarat i Kristus och de djupaste frågor som finns hos världens många folk och kulturer. På detta sätt fortsätter pingsthändelsen genom historien, genom enheten i en och samma tro, att berikas av mångfalden av språk och kulturer.

7. Förmedlandet av viktiga religiösa händelser och sanningar i syfte att de ska tas emot av andra står inte bara i harmoni med mänskliga fenomen som dialog, tillkännagivande och utbildning, det korresponderar också med andra viktiga aspekter av människan, som exempelvis den för människan karaktäristiska önskan att få dela med sig åt andra av det egna goda. Mottagandet av »de glada nyheterna« i tro är på så sätt dynamiskt inriktat på en sådan kommunikation. Den sanning som räddar ens liv upptänder hjärtat på den som tagit emot den till den kärlek till nästan som motiverar henne att i frihet förmedla till andra det som hon själv fritt har fått ta emot.

Även om icke-kristna kan räddas genom den nåd som Gud skänker på »vägar som är kända för honom«,²¹ kan Kyrkan inte undgå att tillstå att dessa människor saknar en enorm tillgång i denna värld; att känna Guds sanna ansikte och Jesu Kristi vänskap, Gud-med-oss. Det finns »inget vackrare än att överraskas av evangeliets skönhet, av mötet med Kristus. Det finns inget vackrare än att lära känna honom och att tala med andra om vår vänskap med honom«. ²² Uppenbarandet av de fundamentala sanningarna²³ om Gud, om människan och världen, är något gott för människan,

¹⁸ Jfr Johannes Paulus II, Encyklikan *Slavorum Apostoli* (2 juni 1985)

¹⁹ Andra Vatikankonciliet, Dogmatiska konstitutionen *Dei Verbum*, 8.

²⁰ Jfr Paulus VI, Apostoliska uppmaningen *Evangelii nuntiandi*, 18-19

²¹ Andra Vatikankonciliet, Dekretet *Ad gentes*, 7, Jfr. Dogmatiska konstitutionen *Lumen gentium*, 16; Pastoral konstitutionen *Gadium et spes*, 22.

²² Benedikt XVI *Predikan vid sin påvliga installationsmessa*. (24 april 2005)

²³ Jfr Första Vatikankonciliet, Dogmatiska konstitutionen *Dei Filius*, 2; Det är i sanning tack vare hans gudomliga uppenbarelse som dessa frågor som rör Gud, som i sig själva inte är bortom det mänskliga förnuftets möjlighet att begripa, kan, även i människans nuvarande tillstånd, bli kända av alla utan svårigheter, med visshet och utan fel (Jfr Sankt Thomas av Aquino, *Summa Theologiae*, I, f 1, s 1)

medan att leva i mörkret utan sanningen om grundläggande frågor är ett ont och ofta roten till mycket lidande och slaveri som vid olika tidpunkt kan bli smärtsamt. Det är därför som den helige Paulus inte tvekar att beskriva sin omvändelse till den kristna tron som en befrielse: »från mörkrets makt« och inträde i »sin älskade sons rike, och genom Sonen har vi friköpts och fått förlåtelse för våra synder« (Kol 1: 13-14). Därför, är att fullt ut tillhöra Kristus, som är Sanningen, och att inträda i Kyrkan inte att förminska den mänskliga friheten, utan snarare att öka den och rikta den mot dess fullbordan, i en kärlek som är fritt given och som flödar över av omsorg om alla människor. Kyrkan vill att alla människor ska få del av detta goda så att de ska ha sanningen i dess fullhet och frälsningens fullhet, så att de kan »nä den frihet som Guds barn får när de förhärligas« (Rom 8:21).

8. Evangelisation innebär också en uppriktig dialog, som söker förstå andra människors sätt att resonera och deras känslor. Andra människors hjärtan kan man bara närma sig i frihet, kärlek och i dialog, på ett sådant sätt att de ord man talar inte bara erbjuds, utan också verkligen erfars i hjärtat hos dem som man riktar sig till. Detta innebär att man tar hänsyn till det hopp, det lidande och den konkreta situation, som de, som man för dialog med befinner sig i. Det är precis på detta sätt som människor av god vilja, fritt öppnar sitt hjärta och uppriktigt delar med sig av sina andliga och religiösa erfarenheter. Denna erfarenhet av att dela med sig, det utmärkande för äkta vänskap, är en värdefull möjlighet till kristet vittnesbörd och förkunnelse.

Precis som vid andra mänskliga aktiviteter kan synden göra intrång även i religionsdialogen. Det kan ibland hända att sådan dialog inte styrs av dess naturliga syfte, utan istället ger efter för bedrägeri, själviska motiv eller arrogans och på så sätt misslyckas med att visa respekt för dialogparternas värdighet och religiösa frihet. Av detta skäl »förbjuder Kyrkan uttryckligen att man påtvingar människor tron eller att den luras på dem med olämpliga metoder; på samma sätt försvarar hon vars och ens rätt att hålla fast vid sin tro utan att behandlas illa«. ⁴²

Det primära skälet för evangelisation är kärleken till Kristus för allas eviga frälsning. Den enda önskan hos autentiska evangelister är att fritt ge vidare vad de själva fritt har tagit emot: »Från Kyrkans början har Kristi apostlar strävat efter att omvända människor till tron på Herren Kristus; men inte genom tvång eller strategier ovärdiga evangeliet utan framförallt genom kraften i Guds ord ». ²⁵ Apostlarnas missionsgärning och den tidiga kyrkans fortsatta missionsarbete förblir den grundläggande förebilden för all framtida evangelisation; det är en mission som ofta präglats av martyrskap, så som 1900-talet vittnat om. Det är martyrskapet som ger trovärdighet till dem som vittnar, som inte söker vare sig makt eller fördelar, utan istället ger sitt liv för Kristus. Inför hela världen visar de den avväpnande styrka som flödar över av kärlek till alla folk, som ges till de som följer Kristus in till den

²⁴ Andra Vatikankonciliet, Dekretet *Ad gentes*, 13.

²⁵ Andra Vatikankonciliet, Deklarationen *Dignitatis humanae*, 11.

slutgiltiga och fullständiga gåvan av sitt liv. Så kommer det sig att kristna från kristendomens gryning in till vår egen tid har lidit förföljelse på grund av evangeliet, så som Jesus själv förutsade. »Har de förföljt mig kommer de också att förfölja er« (Joh 15:20).

III. Några ecklesiologiska konsekvenser

9. Allt sedan den första pingsten har den som fullt ut tar emot tron inlemmats i de troendes gemenskap; »De som tog till sig hans (Petrus) ord lät döpa sig, och den dagen ökade de troendes antal med inemot tre tusen« (Apg 2:41). Från begynnelsen förkunnades evangeliet, i kraft av den helige Ande, till alla folk så att de skulle kunna tro och bli Kristi lärjungar och medlemmar i hans Kyrka. I kyrkofädernas skrifter finns en ständig maning att fullborda den missionsbefallning som Kristus anförtrott sina lärjungar.²⁶ Generellt används termen *konversion* när man talar om att föra hedningar till Kyrkan. Men konversion (*metanoia*, omvändelse) i dess specifika kristna betydelse, betecknar en förändring av ens tänkesätt och handlande, som uttryck för det nya livet i Kristus, proklamerad i tron: en pågående förändring av tankar och gärningar som riktas mot en allt större identifikation med Kristus (Jfr Gal 2:20), till vilket de döpta primärt är kallade. Detta är, i första hand, innebörden av den kallelse som Jesus själv gav vidare: »omvänd er och tro på evangeliet« (Mark 1:15; Matt 4:17).

Den kristna andan har alltid brunnit av en passion att föra hela mänskligheten till Kristus i Kyrkan. Inlemmandet av nya medlemmar i Kyrkan handlar inte om att utvidga en maktgrupp, utan snarare om inträde i ett nätverk av vänner till Kristus som förbinder såväl himlen och jorden, som olika kontinenter och åldrar, med varandra. Det är tillträde till gemenskapen med Kristus, som är »ett nytt liv«, som ger liv åt barmhärtigheten och förbindelsen att skapa rättvisa. Kyrkan är instrumentet, »fröet och början«²⁷ på Guds rike; hon är inte en politisk utopi. Hon är redan Guds närvaro i historien och hon bär i sig själv den sanna framtiden, den definitiva framtid i vilken Gud är »allt i alla« (1 Kor 15:28), hennes närvaro är nödvändig, eftersom bara Gud kan skänka verklig fred och rättvisa till världen. Guds rike är inte – som vissa menar idag – en allmängiltig realitet bortom alla religiösa erfarenheter och traditioner, utan det är framför allt en person med ett namn och ett ansikte: Jesus från Nasaret, bilden av den osynlige Guden.²⁸ Därför kan varje fri strävan i ett mänskligt hjärta, som inriktar sig på Gud och hans rike av sin egen natur, inte annat än leda till Kristus och till inträde i hans Kyrka, som är det verkliga

²⁶ Jfr t ex Clement av Alexandria, *Protreticus* (Exhortation to the Greeks), IX, 87 3–4, (Sources Chrétiennes 2:154–155; Augustinus, *Sermo* 14D (=352A), 3 (Nuova Biblioteca Agostiniana, CCCV/1, 269–271)

²⁷ Andra Vatikankonciliet, Dogmatiska konstitutionen *Lumen gentium*, 5.

²⁸ Jfr Johannes Paulus II, Encyklikan *Redemptoris missio*, 18. »Om riket är skilt från Jesus, är det inte längre det Guds rike som han uppenbarade, Resultatet blir en förvanskning av betydelsen av riket, som riskerar att förvandlas till ett blott mänskligt eller ideologiskt mål, och förvanskning av Kristi identitet, som inte längre framstår som Herren som allting en dag måste underkastasig, (Jfr 1 Kor 15:27).

tecknet på hans rike. Kyrkan är alltså bärare av Guds närvaro och hon är redskapet för en verklig humanisering av människan och världen. Kyrkans tillväxt genom historien, som är ett resultat av missionsverksamhet, står till tjänst för Guds närvaro genom *sitt* rike; man kan de facto inte skilja detta rike från Kyrkan.²⁹

10. Men, »Kyrkans, missionsbefallning är idag i fara på grund av relativistiska teorier som försöker att rättfärdiga religiös pluralism, inte bara *de facto* utan också *de iure* (eller i princip)«. ³⁰ Under lång tid har skälen för att evangelisera inte varit tydliga för många av de katolskt troende. ³¹ Det har till och med påståtts att anspråket på att ha fått ta emot gåvan av Guds fulla uppenbarelse är en täckmantel för en intolerant attityd och en fara för freden.

De som gör sådana påståenden förbiser det faktum att den fulla sanningens gåva, som Gud ger genom att uppenbara sig själv för människan, respekterar människans frihet, som han själv skapade som ett utplånligt märke i människans natur: en frihet som inte går hand i hand med likgiltighet utan snarare är riktad mot sanningen. Detta slags respekt är utmärkande för själva den katolska tron och Kristi kärlek; den är ett av evangelisationens konstituerande element, och därför något gott som inte kan skiljas från åtagandet att göra den fulla frälsning som Gud erbjuder människorna i Kyrkan, känd och omfattad fritt.

Respekt för religionsfriheten³² och dess främjande »får på intet sätt göra oss likgiltiga för sanning och godhet. Det är verkligen så att kärleken manar de som följer Kristus att förkunna den sanning som frälser«. ³³ Sådan kärlek är tecknet på att den helige Andes verkliga närvaro, som är den avgörande drivkraften i evangelisationen, ⁴ aldrig upphör att röra människornas hjärtan när de hör evangeliet, genom att göra dem öppna för att ta emot det. Det är en kärlek som lever i Kyrkans hjärta och som därifrån, brinnande av barmhärtighet, når ut till alla världens hörn, till alla människors hjärtan. Hela människans hjärta väntar på mötet med Jesus Kristus.

²⁹ Johannes Paulus II, Encyklikan *Redemptoris missio*, 18. Om relationen mellan Kristus och riket, Jfr också Troskongregationen, Deklarationen *Dominus Iesus* (6 augusti 2000), 18–19.

³⁰ Troskongregationen Deklarationen *Dominum Iesus*, 4.

³¹ Jfr Paulus VI, Den Apostolisk uppmaningen *Evangelii nuntiandi*, 80. »Och man tillägger: varför skall vi förkunna evangelium när hjärtats uppriktighet frälser alla? För övrigt vet man ju att världen och historien är fulla av 'Ordets utsäde'. Är det då inte ett misstag att vilja predika evangelium där det redan finns i den sådd som Herren själv har utstrött?«

³² Jfr Benedikt XVI, Tal till den Romerska curian (22 december 2005), 50. »...om religionsfrihet ska ses som ett uttryck för mänsklig oförmåga att upptäcka sanningen och därför förvandlas till ett slags kanonisering av relativismen, då är denna sociala och historiska nödvändighet ... till en metafysisk nivå och har därmed förlorat sin verkliga mening. Följaktligen kan den inte bli accepterad av dem som tror att människan är förmögen att lära känna sanningen om Gud, och på basis av sanningens inre värdighet, är bundna till denna sanning. Det är å andra något helt annat, att betrakta religionsfrihet som ett behov som driver fram mänsklig samexistens, eller till och med är en oundviklig konsekvens av sanningen som inte kan bli helt uppenbarad, men som personen kan anta enbart genom en successiv process.«

³³ Andra Vatikankonciliet, Pastoral konstitutionen *Gaudem et spes*, 28; Jfr Paulus VI, Apostolisk förmaning *Evangelii nuntiandi*, 24.

³⁴ Jfr Johannes Paulus II, Encyklika *Redemptori missio*, 21–30.

Då förstår man angelägenheten i Kristi inbjudan att evangelisera, och varför det missionsuppdrag som Herren anförtrodde apostlarna gäller alla de döpta. Jesu ord »Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar: döp dem i Faderns, och Sonens och den helige Andes namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er« (Matt 28:19–20) är riktade till alla i Kyrkan, i enlighet med vars och ens kallelse. I vår tid, när så många människor lever i olika former av *öken* i den själarnas tomhet som inte längre ens är medveten om sin egen värdighet och målet med människans liv³⁵, har påven Benedikt XVI påmint världen om att »Kyrkan som helhet och hennes herdar, likt Kristus måste sändas ut för att leda folket ut ur öknen, till en plats i livet, till vänskapen med Guds Son, till den Ende som ger oss liv, och liv i överflöd.«³⁶ Detta apostoliska åtagande är en oåterkallelig rätt och plikt, ett uttryck för den religiösa friheten, med dess korresponderande etisk-sociala och etisk-politiska dimensioner.⁷³ Det är en rättighet som i vissa delar av världen, olyckligtvis, inte ännu fullt ut erkänts och på andra håll i praktiken inte respekteras.⁸³

11. Den som förkunnar evangeliet deltar i Kristi välgärningar, han som älskade oss och gav sig själv för oss (Jfr Ef 5:2): man blir till en ambassadör och talar i Kristi namn; försona er själva med Gud! (Jfr 2 Kor 5:20). Det är en välgärning som ger uttryck för den tacksamhet som flödar från hjärtat när det öppnar sig för den kärlek som är given i Jesus Kristus, den kärlek som, såsom Dante skrev, manifesterar sig i hela universum.³⁹ Detta förklarar den glöd, det självförtroende, och den frihet att tala (*parrhesia*) som är så uppenbar i apostlarnas förkunnelse (Jfr Apg 4:31; 9: 27–28; 26:26 etc) och som Agrippa erfor när han hörde Paulus tala: »Det går fort för dig att få mig till kristen.« (Apg 26:28).

Evangelisation sker inte bara genom att offentligt förkunna evangeliet och inte heller genom att enbart handla, utan också genom ett personligt vittnesbörd, som alltid har stor effekt när det gäller att sprida evangeliet. »Sida vid sida med den kollektiva förkunnelsen av evangeliet, förblir den andra formen att förmedla det från person till person, meningsfull och viktig... Det får inte bli så att det angelägna behovet att förkunna det Glada budskapet till de stora folkmassorna ska leda till att vi glömmer bort denna form av förkunnelse genom vilken en persons samvete nås och berörs av det fullständigt unika ord som han tar emot från någon annan.«⁰⁴

I vilket fall måste vi komma ihåg att vid förmedlandet av evangeliet går ord och personligt vittnesbörd hand i hand.⁴¹ Mer än allt annat är vittnesbördet om helighet

³⁵ Benedikt XVI, *Predikan vid hans påvliga installationsmessa* (24 april 2005)

³⁶ *Ibid*

³⁷ Jfr Andra Vatikankonciliet, Deklarationen *Dignitatis humanae*, 6.

³⁸ På platser där religionsfriheten erkänns, är rätten att dela med sig av sin egen övertygelse till andra i enlighet med det egna samvetet också vanligen erkänd; detta delande har målet att få andra att inträda i ens egen religiösa gemenskap och är en etablerad rättighet i otaliga rättssystem, med en väl utvecklad rättspraxis.

³⁹ Jfr Dante Alighieri, *La Divina Commedia: Paradiso*, 33:87: che per l'universo si squaderna.

⁴⁰ Paulus VI, Den Apostoliska uppmaningen *Evangelii nuntiandi*, 46.

⁴¹ Jfr Andra Vatikankonciliet, Dogmatiska konstitutionen *Lumen gentium*, 35.

nödvändigt om sanningens ljus ska nå alla människor. Om ordet motsägs av handlandet blir det svårt att ta till sig. Men inte heller räcker det enbart med att avlägga ett vittnesbörd »eftersom även det mest fina vittnesbörd kommer att visa sig ineffektivt i det långa loppet, om det inte förklaras, rättfärdigas – det som Petrus kallade 'svara var och en som kräver besked om ert hopp' (1 Pet 3:15) – och som blir explicit genom ett klart och entydigt förkunnande av Herren Jesus«. ²₄

IV. Några ekumeniska konsekvenser

12. Från dess begynnelse har den ekumeniska rörelsen varit nära förbunden med evangelisation. Enhet är de facto det som ger trovärdighet till missionen och det Andra Vatikankonciliet noterade med bedrövelse att det är en skandal att vi är splittrade eftersom det »skadar uppdraget att predika«. ⁴³ Kvällen före sin död bad Jesus själv »att de må vara ett så att världen ska tro« (Joh 17:21).

Kyrkans missionsuppdrag är universellt och inte begränsat till en specifik region på jorden. Evangelisation kan emellertid se olika ut beroende på de olika situationer som uppstår. I sin specifika betydelse är *evangelisation, missio ad gentes*, riktad till dem som inte känner Kristus. I en vidare betydelse används det för att beskriva det vanliga pastorala arbetet, medan begreppet »nyevangelisation« handlar om pastoralt arbete för att nå ut till dem som inte längre praktiserar sin kristna tro. ⁴⁴ Till detta kommer evangelisation i länder där det bor icke-katoliker, inklusive sådana där det finns en gammal kristen tradition och kultur. I detta sammanhang krävs både genuin respekt för den tradition och andliga rikedom som finns i dessa länder, liksom verklig samarbetsanda. Katoliker ska »undvika alla former av utslätning och otydlighet, lika väl som tanklös rivalitet, genom att gemensamt förkunna tron på Gud och Jesus inför alla människor – så långt det är möjligt – och de kan samarbeta med sina från oss skilda bröder i sociala, kulturella, tekniska och religiösa frågor i enlighet med Dekretet om ekumeniken«. ⁵₄

Olika dimensioner inom det ekumeniska arbetet kan urskiljas: framförallt är *lyssnandet* grundläggande för all dialog, sedan den *teologiska diskussionen*, genom vilken man försöker förstå de andras trosföreställningar, traditioner och övertygelser. Så kan man upptäcka överensstämmelser, ibland fördolda under oenighet. Oskiljaktigt förenad med dessa båda är en annan essentiellt avgörande dimension av det ekumeniska åtagandet: *vittnesbördet och förkunnandet* av de element som inte är lokala särtraditioner eller teologiska hårklyverier, utan som snarare tillhör själva trons Tradition.

⁴² Paulus VI, Den Apostolisk uppmaningen *Evangelii nuntiandi*, 22.

⁴³ Andra Vatikankonciliet, Dekretet *Unitatis redintegratio*, 1; Jfr Johannes Paulus II, Encyklikan *Redemptio missio*, 1 och 50.

⁴⁴ Jfr Johannes Paulus II, Encyklikan *Redemptoris missio*, 34.

⁴⁵ Andra Vatikankonciliet, Dekretet *Ad gentes*, 15

Ekumeniken har inte bara en institutionell dimension vars syfte är att »arbeta för att den partiella gemenskap som existerar mellan kristna växer till full gemenskap i sanning och kärlek«. ⁴⁶ Den är också en uppgift för varje troende, framförallt genom bön, botgöring, studier och samarbete. Överallt och alltid har varje katolik rätten och plikten att avlägga vittnesbörd och förkunna sin tro. Tillsammans med icke-katolska kristna måste katoliker gå in i en respektfull dialog präglad av kärlek och sanning, en dialog som inte bara är ett utbyte av idéer, utan också av gåvor, ⁴⁷ med målet att den fulla förståelsen av frälsningen kan erbjudas ens dialogparter. ⁴⁸ På det sättet leds de fram till en djupare omvändelse till Kristus.

I samband med detta är det nödvändigt att påminna om, att om en icke-katolsk kristen, av samvetsskäl och efter att ha blivit övertygad om den katolska trons sanning, ber om att få upptas i den Katolska kyrkans fulla gemenskap, så ska detta respekteras som ett verk av den helige Ande och som ett uttryck för praktiserad samvets- och religionsfrihet. I sådana fall är det inte fråga om proselytism i den negativa bemärkelse som kommit att ges detta begrepp. ⁴⁹ Så som det uttryckligen sägs i Andra Vatikankonciliet Dekret om Ekumeniken » det är uppenbart att arbetet med att förbereda och försona de personer som önskar att upptas i den fulla katolska gemenskapen är till sin natur distinkt åtskild från ekumeniskt handlande, men det finns inte någon motsättning mellan de två, eftersom båda spirar ur Guds underfulla vägar. ⁵⁰ Därför fräntar det ekumeniska arbetet inte rätten eller ansvaret att förkunna den katolska tron i dess fullhet för andra kristna som fritt önskar ta emot den.

Detta perspektiv kräver av naturliga skäl att man undviker alla former av opassande påtryckningar; »vid spridandet av religiös tro och när man introducerar religiösa praktiker, ska var och en alltid avstå från varje form av handling som kan framstå som en påtryckning eller en oärlig eller olämplig övertalning, det gäller i synnerhet när man har att göra med fattiga och utbildade människor«. ⁵¹ Vittnesbördet om sanningen söker inte att påtvinga något med våld eller tvång eller med strategier som är oförenliga med evangeliet. Per definition kan kärlek inte bestå av tvång. ⁵² Kärlek och vittnesbörd om sanningen är mer än allt annat ämnade att övertyga andra

⁴⁶ Johannes Paulus II, Encyklikan *Ut unum sint* (25 maj 1995), 14.

⁴⁷ Jfr. *Ibid*, 28.

⁴⁸ Jfr Andra Vatikankonciliet, Dekretet *Unitatis redintegratio*, 3 och 5.

⁴⁹ Termen proselytism har sitt ursprung i den judiska kontexten där termen proselyt hänvisade till någon som, med sina rötter i hedendomen, hade blivit en av det utvalda folket. I en kristen kontext har termen proselytism ofta använts synonymt för missionsaktivitet. Nyligen har emellertid termen kommit att få en negativ klang, med betydelsen att föra fram en religion med alla medel i motsättning till evangeliets andra: dvs på ett sätt som inte respekterar friheten och värdigheten hos den mänskliga individen. Det är på detta sätt som termen förstås i den ekumeniska rörelsens sammanhang: Jfr: The joint working group between the Catholic Church and the World Council of Churches »The Challenge of Proselytism and the Calling to Common Witness« (1995).

⁵⁰ Andra Vatikankonciliet, Dekretet *Unitatis redintegratio*, 4.

⁵¹ Andra Vatikankonciliet, Deklarationen *Dignitatis humanae*, 4.

⁵² Jfr Benedikt XVI, Encyklikan *Deus caritas est* (25 december 2005), 31.

genom kraften i Guds ord (Jfr 12 Kor 2:3-5, 1 Tess 2: 3-5).⁵³ Den kristna missionen beror på den helige Andes kraft och på den sanning som förkunnas.

V. Sammanfattning

13. Kyrkans åtagande att evangelisera kan aldrig göras om intet, eftersom, enligt hans eget löfte, Herrens Jesu närvaro i kraft av den helige Ande aldrig kommer att vara frånvarande från henne; »Jag är med er alla dagar intill tidens ände« (Matt 28:20). Den relativism och irenicism, som förekommer på dagens religiösa arena, är inte ett giltigt skäl att inte svara på det svåra, men vördnadsbjudande åtagande som hör till Kyrkans själva natur och som verkligen är Kyrkans »primära uppgift«. ⁴⁵ *Caritas Christi urget nos* - »Kristi kärlek driver oss« (2 Kor 5:14); otaliga katolikers liv vittnar om denna sanning. Genom hela Kyrkans historia har människor, drivna av Jesu kärlek tagit på sig uppgifter och uppdrag av skilda slag för att proklamera evangeliet i hela världen och i alla delar av samhället, som en ständig påminnelse och inbjudan till varje ny kristen generation att generöst följa detta Kristi uppdrag. Därför, som påven Benedikt XVI, påtalat är »förkunnandet av och vittnesbördet om evangeliet den största tjänst som kristna kan göra för andra människor och för hela mänskligheten, kallade som de är att till alla förmedla Guds kärlek, som till fullo manifesterades i Jesus Kristus, världens återlösare.«⁵⁵ Den kärlek som kommer från Gud förenar oss med honom och »gör oss till ett 'vi' som övervinner våra splittringar och gör oss till ett, till dess att Gud till slut är 'allt i alla' (1 Kor 15:28).«⁶⁵

Hans helighet påven Benedikt XVI godkände vid en audiens som givits under-tecknad kardinalprefekt den 6 oktober 2007 den här framlagda läromässiga notifikation, antagen vid det ordinare sammanträdet i denna kongregation, och han beordrade dess publicering.

Rom, Troskongregationens kontor, den 3 december 2007. Till minne av den helige Franciskus Xavier, Missionens skyddspatron.

✠ William Cardinal Levada
Prefekt

✠ Angelo Amato, SDB
Titulär ärkebiskop av Sila
Sekreterare

Utgåva 01, 2007-12-14

⁵³ Jfr Andra Vatikanconcilier, Deklarationen *Dignitatis humanae*, 11.

⁵⁴ Benedikt XVI, *Predikan vid sitt besök i basilikan St Paulus utanför murarna* (25 april 2005)

⁵⁵ Benedikt XVI, *Tal till deltagarna vid 40-årsjubiléet av det konciliära dekretet Ad gentes* (11 mars 2006).

⁵⁶ Benedikt XVI Encyklika *Deus caritas est*,18.